

Medicine on Pesach- Medicine in Halacha

Show# 64 | April 9th 2016

חזון איש אורח חיים סי' קטז אות ח

טבלאות רפואה שמעורב בהן קמח, הם אין מעורב בהן מים רק מי פירות אין בהם משום חמץ, ואם מעורב בהן מים יש בהן משום חמץ וקשה, ואם הן מתיבשות יוצא גמור קדש שנחממו אפשר שאינן חמץ, אבל כל שמעורב מים ומ"פ לא ידענו שיעורן דממהרין להחמיץ, ואם הן מעורבין בדברים שאינן ראויין לאכילת אדם אין בהן משום חמץ כדן נפסל מאכילת אדם, כיון דאין אפשר להפריד הקמח וגם אינו ראוי להמע בן, ומותר לבולען בפסח לרפואה, ואף למאי דמשמע מאחרונים ז"ל דלאכול לכתחלה אסור אפי' חמץ שנפסל מאכילת כלב וכמש"כ סק"ז, מ"מ ע"י חטרוכות שאר דברים מותר דלא שייך כאן אחשבי' דדעתו על הסמים, [ואמנם לק' סי' קי"ז סק"ה מצוהר דכל שמעורב בידים ע"מ לאכול החמץ בפסח אף שנפסל קדש הפסח אסור] ואם לא נפסלו לאכילת אדם אסורין באכילה וחייבין לצער.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן צב

ברפואה שאולי יש חשש חמוץ לרפאות ניתוח, וכלי מראבער ופקק של שרר להגעלה יום א' ו' ניסן תש"כ. מע"כ ידידי אהובי הרה"ג מוהר"ר אפרים גרינבלאט שליט"א.

ובדבר הרפואה שאתה צריך ליקח גם בפסח ואתה חושש אולי יש שם איזה חשש חמץ הנה מכיון שהוא לרפאות הניתוח שעשו באבר פנימי פשוט שצריך ליקח אף אם היה ודאי חמץ ובעצם אף בלא סכנה אין חשש דכבר נבטל קודם הפסח משם אוכל, ואחשביה לא שייך בדבר שלוקח לרפואה דאף דברים מרים ומאוסים נוטלין לרפואה. ולכן אין לך מה לחשוש ותקח הרפואה כפי שאמר לך הרופא והשי"ת יתן שיהיה זה לרפואה.

ובדבר כלי מראבער אם מהני הגעלה, הנה הראבער שהוא מעץ מהני הגעלה ואף אם יש ספק מצד שיש שם גם איזה חומר כימי הוא ספק דרבנן שהיו לקולא. אבל יש ראבער שאינו מעץ אלא מתערובות מינים כימיים שהוא דבר חדש שלא נמצא בדברי הקדמונים אין להתיר להגעילם.

ובדבר הפקק שהשתמשו בו לכסות פי בקבוק של שכר אם מהני הגעלה, הנה אם הספק שלך הוא מצד החריפות של השכר דשמא אינו מועיל הגעלה כבית שאור וחרוסת להמג"א סימן תנ"א ס"ק ל"ג דלא מהני הגעלה אף ביכולין לנקותן הרי מפורש בסעיף כ"א שאף חביות של חרס שנתנו בהם שכר שעורים מותרים בהגעלה או בעירוי ולא השיג הרמ"א כלום ומפורש בט"ז ס"ק כ"ב שהוא אף בהיו שם השכר הרבה ימים וכן הוא במ"ב ס"ק קט"ז אלמא דאין לשכר דין חריפות דבית שאור וחרוסת. ואם הספק הוא מצד שא"א לנקות וכדהבאת מספר חלקת יעקב, הנה כיון שהשתמשו בו רק לכסות פי הבקבוק שאין לחוש לאיזו חמץ בעין אלא שנכנס שם השכר שהוא לח דחשש שמרים הוא רק בכתלים ולמטה ולא בהפקק שהוא למעלה וגם בהבקבוקים לא מצוי שיהיו שמרים כי כבר הם מזוקקים, ולכן אם יש בזה צורך גדול יש להקל להגעיל אותו וטוב שקודם הגעלה יהיה במים איזה זמן עיין בט"ז סק"כ ואח"כ יגעילו. והנני הכופל בברכה ידידו, משה פיינשטיין.

פרי מגדים אורח חיים סימן שכח אשל אברהם ס"ק יא

והוי יודע דחולה שאין סכנה נמי מאכילין אותו איסור דרבנן הקל הקל באופן דמותר באכילה, עיין יו"ד סי' קנ"ה ס"ג בהגה.

מגן אברהם סימן תנד ס"ק א

סובין. פירש"י קליפת חיטים הנושרים בשעת כתישה ומורסן הנשאר בנפה ע"ש מוכח קצת דבא לידי חימוץ מדיוצאין בהם י"ח מצה לדעת רש"י ואפשר לומר כיון שהוא ממין הבא לידי חימוץ יוצא בה י"ח וראיתי מורין שקליפה שקורין שפרי"ר אינו מחמיץ ומיהו זה קליפה מקש אבל קליפת החטים עצמן אפשר דמחמיץ וגם א"א שלא נדבק בו קצת ממשות חטים.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מ עמוד א

הדר אמר רבא: מצוה ללתות, שנאמר ושמרתם את המצות אי לא דבעי לתיתה - שימור למאי? אי שימור דלישה - שימור דלישה לאו שימור הוא, דאמר רב הונא: בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן, ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה. באחרונה - אין, בראשונה - לא. מאי טעמא - משום דלא עבד בהו שימור.

שו"ת דברי חיים אורח חיים חלק א סימן כג

בדבר השאלה אם מותר לעשות מצות לפסח על המאשינין:

הנה ראיתי תשובות גאוני זמנינוקיט שהסכימו לאסור וצדקו מאד בדבריהם הגם כי על קצת דברים יש להשיב אך די לאסור בזה במה שכתב הגאון מה"ר מרדכי זאב שראה בעיניו כי אי אפשר לגרור היטב הנדבק בו וכמה מכשולים יוכל לבא בזה אולם גם לדעתי הרבה טעמים על פי דין לאיסור אך הם כמוסים אתי כאשר כן קבלתי מפי מו"ח ז"ל שבכמות אלה הדברים אין לגלות הטעם רק לפסוק הדין בהחלט והשומע ישמע וגו' ולכן בדרך החלט אומר לכם כי העושה מצות על כלי זה הוא חמץ גמור:

ועוד זאת אודיע כי העיד לפני אדם חשוב סוחר נכבד מפה שהיה אשתקד באונגארין וראה אצל קלי הדעת עושין מצות על המאשין והראה להם שהוא חמץ גמור ונתביישו מאד וגם אמרו לו שהרב המתיר להם מתחרט מאד:

ולכן ידידי לדעתי שאין להתיר זה בשום אופן ואם לא יאבו שמוע מה נעשה להם אם אוכלים חמץ ממש בפסח ועיין בפסקי מהרי"א ז"ל [סי' קל"ח] שהביא ראייה שאין להקל מחמת חשש שיצאו חוץ לדת תורה ולכן אין להתיר בשום אופן:

וד' יצילנו משגיאות ומכשולות ח"ו והיה שלום יום ב' ערב ראש חודש ניסן תרי"ח לפ"ק:

שו"ת דברי חיים אורח חיים חלק א סימן כד

בנידון המאשין על עשיית המצות:

לא ידעתי למה אחרתם במכתבכם עד היום חג הקדוש יקרב טרם בוא תשובתי אליכם:

אולם לענין דינא החשש של לעז על ארצות אחרות שנהגו היתר בזה ודאי אין לנו לחוש ומותר להחמיר כמו שמבואר בתרומת הדשן [סי' רל"ב] ומביאו גט פשוט סי' קכ"ה [ס"ק ל"א] דבדבר שאין לעז רק בזה שהמה אין מדקדקין בזה צריך יותר לחוש לדקדק באיסורא שלא נכשל אנחנו ודוקא גבי זיין אותיות בגט וצריך לעמוד על כל הגט דאם נחמיר נוציא לעז דהגיטין הראשונים אינם גט כלל בזה אין לנו להחמיר משום לעז גיטי הראשונים אבל באם לא נהיה רק שהמה אינם מדקדקים כל כך בודאי מוטב לחוש לתקנתנו יותר מלעז דידהו זה טעם אחד כמבואר שם:

טעם שני בדבר שהוא בשב ואל תעשה לא שייך חשש לעז כאשר מוכיח שם הגט פשוט מתשו' הרא"ש ז"ל [כלל מ"ג סי' ו'] ומתשו' הרדב"ז ז"ל [ח"ד סי' אלף קנ"ה] דאין שייך לעז די"ל כמה טעמים שלא רצו לאפות בהמאשין:

טעם ג' מבואר בג"פ [סוף ס"ק הנ"ל] בשם מהראנ"ח ז"ל [ח"ב סי' י"ב] דבשאר איסורים לא שייך זה דהפסול רק משום לעז הבנים אך לכאורה בזה יש לפקפק דכתב שם מהראנ"ח ז"ל דבשאר איסורים לא שייך לעז משום דמאי דהוי הוי וא"כ בזה דהשתא גם כן הם נוהגים להתיר המאשין א"כ יש חשש לעז אך באמת זה אינו דמאי

חזית ליזל בתר דידיהו יעשו המה כמנהג כל ישראל לאפות בלא מאשין ואם לא יאבו שמוע המה גורמים לעצמם
הלעז:

אך באמת לא ידעתי מאי חשש לעז בזה הלא ידוע שכמה אנשים מחמירים בעשיית המצות להיות בכל מצה
מרדה חדשה וכלים חדשים וקצת נגידיהם היראים מפזרים ממון הרבה שיעשו המצות על פשתן או נייר חלק ולכל
מצה פשתן חדש וכמה גווני שראיתי בעיני מנהגים חלוקים וישראל קדושים כל אחד מחמיר לפי דעתו ולא מכת
המתחסדים רק בעלי בתים יראי השם ראיתי חילוקים הרבה בחומרות שונות וכי יעלה על הדעת שזה נקרא
הוצאת לעז ולכן טעם זה משום הוצאת לעז ראוי לגנזו:

וגם יותר יש לומר דאין חשש לעז ואדרבה מצוה לאומרו כי שמעתי מנגידים וסוחרים שהיו בארצות הנהוגים
היתר במאשין ואמרו שכל מי שיש בו יראת ד' גם שם פורשים ממצות הנעשים על ידי המאשין ורק מחמת קלי
הדעת והמונים הוצרכו להתיר להם אבל אם במדינת פולין יאסר גם המה ישיבו מדרכם ויאפו מצות כמו שאפו
אבותינו:

והעיד פה נגיד אחד בפני ובפני עדה קדושה איך שאשתקד היה במדינת הגר וראה שאפו מצות על מאשין
והראה להם שהוא חמץ גמור והודו לו שיראי השם חלקו על זה וגם הרב המתיר להם נתחרט על מה שהתיר
ולכן איך שייך חשש לעז:

ואם כן ח"ו ילכו בנות ישראל פרועות [ראש] כאשר במדינותיהם וסמכו על איזה תשובה ונימא גם בזה אם ימחו
במדינתנו בפרועי ראש יוציאו לעז על בנות ישראל אשר שם ובודאי מי שיש לו מוח בקדקדו לא יאמר זה
ותמהני על הרב הגאון דקהלתכם מה לו להרבות בפלפול בשביל דבר מבודה כזה:

והנה גוף המאשין לא ראיתי ואולם לפי מה שציירו לפני נראה לי טעם גמור לאסרו אך לא רציתי לגלותו כי אין
דנין רק בראות עין:

סוף דבר נראה לי בבירור שאסור ללוש על מאשין כזה ומחמת טרדות החג הקדוש אפסוק ואומר שלום. ניסן
תרי"ח: